

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย

ISSN 3088-1641 (Online) ปีที่ 42 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

เจ้าของ: ศูนย์วิจัยภาษาและวรรณคดีไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ติดต่อ: วารสารภาษาและวรรณคดีไทย
ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท วังใหม่ ปทุมวัน กทม. 10330
โทรศัพท์: 0-2218-4687
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/THlanglit>
Email: thlanglitjournal@gmail.com

Thai Language and Literature

ISSN 3088-1641 (Online) Volume 42 Number 1 (January – June 2025)

Publisher: Research Center for Thai Language and Literature,
Department of Thai, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University

Editorial Office: Thai Language and Literature
Department of Thai, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University
Phyathai Road, Wangmai, Pathumwan,
Bangkok 10330, THAILAND
Telephone: 0-2218-4687
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/THlanglit>
Email: thlanglitjournal@gmail.com

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยรัตน์ พลमुख

บรรณาธิการภาษาอังกฤษ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คารินา โชติรวี

คณะบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ประคอง นิมมานเหมินท์	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
Professor Dr. Peter Skilling	Fragile Palm Leaves Foundation
Professor Dr. Justin McDaniel	University of Pennsylvania
รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ประมิ่ง จารุวร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. วริษา ไอสถานนท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร. สาวิตรี คทวณิช	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐกาญจน์ นาคนวน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารียา หุตินทะ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฝ่ายจัดการวารสาร:

วัลลี ภูมิพงศ์ไทย

Editor-in-Chief:

Asst. Prof. Chairat Polmuk, Ph.D.

Language Editor:

Asst. Prof. Carina Chotirawe, Ph.D.

Editorial Board:

Prof. Emeritus Pranee Kullavanijaya, Ph.D.	National Research Council of Thailand
Adjunct Prof. Prakong Nimmanahaeminda, Ph.D.	Office of the Royal Society
Prof. Emeritus Cholada Ruengruglikit, Ph.D.	Office of the Royal Society
Prof. Peter Skilling, Ph.D.	Fragile Palm Leaves Foundation
Prof. Justin McDaniel, Ph.D.	University of Pennsylvania
Assoc. Prof. Natthaporn Panpothong, Ph.D.	Chulalongkorn University
Assoc. Prof. Poramin Jaruworn, Ph.D.	Chulalongkorn University
Assoc. Prof. Varisa Ostananda, Ph.D.	Thammasat University
Assoc. Prof. Savitri Gadavanij, Ph.D.	National Institute of Development Administration
Asst. Prof. Natthakarn Naknuan, Ph.D.	Mahidol University
Asst. Prof. Areeya Hutinta, Ph.D.	Silpakorn University
Klairung Amratisha, Ph.D.	Chulalongkorn University

Journal Administrator:

Wanlee Poompongthai

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย เป็นวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ของศูนย์วิจัยภาษาและวรรณคดีไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกตีพิมพ์เผยแพร่มาตั้งแต่ พ.ศ. 2526 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านภาษาไทย วรรณคดีไทย วรรณกรรมไทย คติชนวิทยา รวมทั้งศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา การเรียนการสอนภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่สัมพันธ์กับภาษาไทย

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม) กองบรรณาธิการวารสารภาษาและวรรณคดีไทย ยินดีรับพิจารณาต้นฉบับผลงานวิชาการในศาสตร์สาขาดังกล่าวข้างต้น ที่เป็นบทความวิจัย บทความวิชาการที่ไม่ใช่งานวิจัย บทความปริทัศน์ และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาให้วารสารพิจารณาตีพิมพ์ต้องไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการฉบับใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

บทความที่ส่งมาให้วารสารพิจารณาตีพิมพ์ จะได้รับการกลั่นกรองคุณภาพแบบไม่เปิดเผยตัวตนสองทาง (double-blind peer review) โดยผู้ทรงคุณวุฒิตั้งน้อย 3 คน ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขานั้นหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ผลการพิจารณาจากกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด ทั้งนี้ *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย* ไม่มีนโยบายเก็บค่าธรรมเนียมในกระบวนการพิจารณาและตีพิมพ์จากผู้เขียน

ผู้สนใจส่งบทความ โปรดส่งต้นฉบับบทความตามช่องทางและรูปแบบที่กำหนดไว้ในข้อแนะนำการส่งบทความ ซึ่งดูรายละเอียดได้ที่ท้ายเล่มวารสาร หรือเว็บไซต์ของวารสาร <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/THlanglit>

เนื้อหาและข้อคิดเห็นในบทความเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของบทความเป็นของผู้เขียนและของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนและกองบรรณาธิการวารสารภาษาและวรรณคดีไทยเป็นลายลักษณ์อักษร

Thai Language and Literature

Encompassing a wide range of academic disciplines in the humanities, *Thai Language and Literature* is a peer-reviewed academic journal published by the Research Center for Thai Language and Literature, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. Issued regularly since 1983, the journal aims to promote high quality scholarship on Thai language, Thai literature, folklore and other related areas such as linguistics, anthropology, Thai language learning and teaching, and foreign languages in relation to Thai through the publication of research articles, non-research academic articles, review articles and book reviews.

Published twice a year in June and December, *Thai Language and Literature* welcomes the submission of articles based on original research from all relevant disciplines indicated above either in Thai or English. The submitted manuscripts must not have been published in any other academic journals, or be under the consideration of any other academic journals or publication.

Each submitted manuscript will receive a double-blind peer review, refereeing by at least three anonymous referees in the related fields. The decision of the Editorial Board is final. **The journal does not impose any charges from submission to publication.**

To submit your manuscript to this journal, kindly follow the guidelines indicated in the journal or the journal's website – <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/THLanglit>.

Articles and reviews in *Thai Language and Literature* reflect the opinions of the contributor. The publisher holds no responsibility for any of the opinions expressed.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced without the written permission from the publisher.

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย

ISSN 3088-1641 (Online) ปีที่ 42 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

สารบัญ

บทบรรณาธิการ	(1)
บทความวิจัย	
ชัตติยานารีศรีรัตนโกสินทร์: ภาพตัวแทนของเจ้านายฝ่ายใน ในประกาศเฉลิมพระยศเจ้านาย จิรเมธ คุไพริน ไกล่รุ่ง อามระดิษ	1
การศึกษาถ้อยคำ <i>ช่วงมัน</i> ตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ชาติพันธุ์ นภสร ตั้งวิบูลยกิจ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง	67
ร้ายเพราะรัก?: ภาพตัวแทนความเป็นชายที่เป็นพิษ ที่ได้รับการนำเสนอให้โรแมนติกในนวนิยายรักแนวมาเฟีย คันธรัตน์ พรหมวงษ์ วันชนะ ทองคำภา	123
การศึกษาเชิงวิเคราะห์เอกสารต้นฉบับตำรายาแพทย์แผนไทยวัดคลองแค ตำบลท่าช้าง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก กรวิชญ์ บุญจันทร์ ภัครพล แสงเงิน	174
คอลัมน์ประจำฉบับ	
คำไทย-คำเทศ ภักจिरา ธรรมมานุธรรม	218

Thai Language and Literature

ISSN 3088-1641 (Online) Volume 42 Number 1 (January – June 2025)

Contents

Editor's Note	(1)
<i>Research Article</i>	
<i>Khattiyani</i> of Rattanakosin: Representations of Female Royalty in the Royal Proclamation of Conferment of Royal Ranks and Titles	1
Jiramet Kupairin	
Klairung Amratisha	
An Ethnopragmatic Study of the expression /te ^h âŋ.man/	67
Naphasorn Tungviboonyakit	
Natthaporn Panpothong	
Wicked Love?: The Romanticized Representation of Toxic Masculinity in Mafia Romance Novels	123
Kantarat Promwong	
Wanchana Tongkhampao	
An Analytical Study of Manuscripts of Thai Traditional Medical Texts of Khlong Khae Temple, Phromphiram District, Phitsanulok Province	174
Korawit Boonchan	
Phakphon Sangngern	
<i>Column</i>	
Thai Words–Foreign Words	218
Pakjira Thammanutham	

บทบรรณาธิการ

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ 42 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568) ของ ศูนย์วิจัยภาษาและวรรณคดีไทย ประกอบด้วยบทความวิจัยด้านภาษา วรรณคดี และคติชนรวม 4 บทความ และบทความ “คำไทย-คำเทศ” ซึ่งเป็นคอลัมน์ประจำสำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับคำในภาษาไทยที่สัมพันธ์กับภาษาต่างประเทศ

บทความวิจัยด้านวรรณคดีในฉบับนี้มี 2 เรื่องซึ่งนำกรอบแนวคิดด้านวัฒนธรรมศึกษา เรื่องภาพตัวแทน (representation) มาวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีวรรณกรรมไทยต่างยุคสมัยและต่างประเภท บทความแรกเรื่อง “ชัตติยานารีศรีรัตนโกสินทร์: ภาพตัวแทนของเจ้านายฝ่ายในในประกาศเฉลิมพระยศเจ้านาย” ของจิระเมธ คุไพริน และไกล่รุ่ง อามระดิช วิเคราะห์การประกอบสร้างภาพตัวแทนของเจ้านายฝ่ายในสมัยรัตนโกสินทร์ในฐานะชัตติยานารีและผู้ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจเพื่อบ้านเมือง ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นความสับสนและพลวัตของภาพตัวแทนดังกล่าวที่สัมพันธ์สอดคล้องไปกับบริบททางการเมืองและสังคม ทั้งการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์เกี่ยวกับสตรี และสถานการณ์ทางการเมืองในแต่ละช่วง ส่วนบทความเรื่อง “ร้ายเพราะรัก?: ภาพตัวแทนความเป็นชายที่เป็นพิษที่ได้รับการนำเสนอให้โรแมนติคในนวนิยายรักแนวมาเฟีย” ของคันธรัตน์ พรหมวงษ์ และวันชนะ ทองคำภา นำแนวคิดเรื่องภาพตัวแทนมาวิเคราะห์ความเป็นชายที่เป็นพิษ (toxic masculinity) ในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยประเภทนวนิยายรักแนวมาเฟีย (mafia romance) โดยผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาพตัวแทนกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ไม่ว่าจะ เป็นมายาคติเกี่ยวกับมาเฟียในวรรณกรรมและสื่อประชานิยม ตลอดจนอุดมการณ์ปิตาธิปไตยในสังคมทุนนิยม ซึ่งนำไปสู่การใช้อำนาจและความรุนแรง กล่าวได้ว่า นอกจากมุมมองเกี่ยวกับภาพตัวแทนแล้ว บทความทั้ง 2 เรื่องยังเสนอมุมมองเกี่ยวกับเพศสถานะในวรรณกรรมไทยด้วย

บทความวิจัยด้านภาษาเรื่อง “การศึกษาถ้อยคำ ช่วงมัน ตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ชาติพันธุ์” ของนภสร ตั้งวิบูลยกิจ และณัฐพร พานโพธิ์ทอง แสดงให้เห็นความสำคัญของการศึกษาถ้อยคำติดปากในภาษาไทย โดยใช้แนวทางการศึกษาวจนปฏิบัติศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethnopragmatics) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นความหมายและหน้าที่อันหลากหลายของคำว่า “ช่วงมัน” ซึ่งเป็นคำพูดติดปากในชีวิตประจำวันของคนไทย ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม

วัฒนธรรมและเสนอว่าหลักพุทธศาสนาเรื่องไตรลักษณ์ซึ่งสะท้อนอยู่ในคำสำคัญทางวัฒนธรรมคือคำว่า “ปลง” ช่วยอธิบายการใช้คำว่า “ช่างมัน” ในวิถีการปฏิบัติสัมพันธของผู้พูดภาษาไทยในหลายสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

บทความวิจัยด้านคติชนเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เอกสารต้นฉบับตำรายาแพทย์แผนไทยวัดคลองแค ตำบลท่าช้าง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก” ของกรวิชญ์ บุญจันทร์ และภัทรพล แสงเงิน ช่วยขยายและเติมเต็มองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยจากการศึกษาเอกสารต้นฉบับในท้องถิ่น ผู้วิจัยวิเคราะห์สาระสำคัญและจำแนกแจกแจงเภสัชวัตถุหลากหลายประเภท ทั้งที่เป็นพืช สัตว์ ธาตุ และน้ำกระสายยา ที่พบในเอกสารต้นฉบับ ซึ่งสามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลทางการแพทย์แผนไทยต่อไป

ส่วนบทความ “คำไทย-คำเทศ” ในฉบับนี้ ผู้เขียนคือ ภคจิรา ธรรมมานุธรรม ตั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับที่มาของคำว่า “ทรมาน” พร้อมทั้งยกตัวอย่างตัวบทวรรณคดีไทยเพื่อแสดงให้เห็นความหมายที่หลากหลายของคำดังกล่าว ซึ่งเกิดจากการขยายความหมายและการกลายความหมายเมื่อรับคำบาลีสันสกฤตเข้ามาในภาษาไทย

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารที่มีเนื้อหาหลากหลายเหล่านี้ จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา วรรณคดี และคติชนแก่ผู้อ่านตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยของผู้ที่สนใจต่อไป

ชัยรัตน์ พลมุข
บรรณาธิการ